

Subsidie vormt onzekere factor

Beleid uitgestippeld

Half september - vlak voor Prinsjesdag - verkeerde het Zuiderzeemuseum in een bizarre situatie.

Terwijl een normaal bedrijf dan al hoog en breed in de weer is met de uitwerking van het beleid voor het volgende jaar, kon het museum weinig doen.

Er was namelijk nog niet bekend met welke begroting het museum volgend jaar mag werken.

Toch spraken we met directeur Arnout Weeda over de beleidsplannen voor de komende jaren.

Eens in de vier jaar beslist de overheid over de toekenning van gelden voor een meerjarenbegroting van de verzelfstandigde cultuurinstellingen. Het wonderlijke is dat deze beslissing pas drie maanden voor de begrotingsperiode valt als de miljoenennota wordt gepresenteerd. En dan nog is het niet zeker hoe de uiteindelijke subsidie van het rijk uitvalt, want de Tweede Kamer moet ook nog haar zegje doen. Dat duurt al snel enkele maanden. Voor het Zuider-

zeemuseum is deze gang van zaken een *crime*, verzekert directeur Arnout Weeda. Hij weet zich gesteund door

een buitengewoon positief rapport van de Raad voor Cultuur, toch durft hij niet op voorhand ingrijpende financiële beleidsbeslissingen te nemen. "Onze staatssecretaris is meer een man van de podiumkunsten en we weten dat hij te weinig geld heeft." Ik denk dat we in de krant kunnen lezen wat we uiteindelijk kunnen doen," aldus Weeda. "Musea zijn misschien in naam zelfstandig, maar daarmee allerminst onafhankelijk. Als belangrijkste klant is het rijk

weinig voorspelbaar.

Welke plannen heeft het museum gelanceerd in zijn beleidsnota die door de Raad voor Cultuur is beoordeeld?

"Voorop staat dat we onze koers van de afgelopen jaren voortzetten, dat we trouw blijven aan onze missie. Wij willen meer bieden dan alleen een dagje uit. We willen dat museum zijn voor een breed publiek, dat mensen nieuwsgierig maakt naar geschiedenis. We laten zien hoe mensen vroeger leefden en hun problemen in hun eigen omgeving oplossen; net als wij nu, leefden zij in een tijd van grote veranderingen. Zo leggen we verbanden met het heden waar bezoekers iets aan kunnen hebben. Binnen deze kaders hebben we voor de komende beleidsperiode een aantal accenten gelegd."

In het vervolg wil het museum elk jaar een thema kiezen aan de hand waarvan de tijdelijke presentaties en activiteiten worden ontwikkeld. Zo'n thema of rode draad door de presentatie vergroot de herkenbaarheid voor bezoekers. Voor 2001 staat 'Holland', beeld of werkelijkheid? op de rol. "Het is interessant om te zien hoe het Zuiderzeegebied met zijn cultuur altijd een soort ideaalbeeld heeft uitgestraald. Denk ook bijvoorbeeld aan de Hollandgekte in de Verenigde Staten. Daar is deze cultuur een heel eigen leven gaan leiden."

Kenniscentrum

Deze themagewijze aanpak vergt een andere inzet van de wetenschappelijke staf van het museum. Inmiddels is de achterstand in het beschrijven van de collectie ingelopen, waardoor de staf ook meer tijd heeft om thematisch

onderzoek te gaan doen, dat aansluit bij de missie van het museum. Dat is nieuw voor het Zuiderzeemuseum, stelt Arnout Weeda. "Tot nu toe hebben we vooral onderzoek gedaan door mensen te interviewen over de inrichting van de panden en het leven dat zij leidden. Dat kan nu niet meer omdat er bijna geen mensen zijn die de tijd van vóór de Afsluitdijk bewust hebben meegemaakt en er over kunnen vertellen. Bovendien gingen die interviews niet in op de thema's die wij graag zouden willen belichten. We moeten de organisatie nu iets aanpassen aan deze nieuwe insteek. We streven ernaar een soort kenniscentrum te worden met veel contacten met universiteiten en andere onderzoeksinstituten. Het mag duidelijk zijn dat we al het onderzoek niet zelf kunnen doen. Het Zuiderzeemuseum bestrijkt immers een gigantisch terrein, zowel geografisch en in de tijd gezien, als wat betreft de diversiteit binnen de collectie. Die varieert van een begin 20ste-eeuws wasbord tot 17de-eeuwse schilderkunst."

Resultaatgericht

Om als verzelfstandigde instelling beter uit de voeten te kunnen, heeft het museum zich getransformeerd tot een resultaatgerichte organisatie. Dat betekent dat niet zozeer het proces telt, maar hetgeen ermee bereikt wordt. Weeda: "Dat betekent ook dat je van te voren bedenkt wat je wilt bereiken. Het is leuk om een mooie tentoonstelling te maken, maar belangrijker is het om die goed af te stemmen op de behoefte van bezoekers. Bij hen moet een vonk overspringen. Daar moeten we over nadenken. En vervolgens moeten we nagaan of we daarin zijn geslaagd?" In dat kader heeft het museum een aantal kritische succesfactoren geformuleerd en daarbij meetinstrumenten bedacht. De verblijfsduur zegt bijvoorbeeld iets over de herkenbaarheid en betrouwbaarheid van de presentatie. "Die meetbaarheid stimuleert om dingen nog beter te doen," aldus Weeda. Zijn streven is om alle activiteiten binnen het museum te koppelen

aan beoogde resultaten, zodat duidelijker wordt wat het rendement ervan is. De komende vier jaar krijgt de digitale ontsluiting van de collectie - een must in deze tijd - volop aandacht. Aanvankelijk zal de informatie alleen intern en in de bibliotheek voor bezoekers te raadplegen zijn. Toegankelijkheid zal in de toekomst worden uitgebreid tot internet. Ook de conservering van alle objecten blijft veel inzet vergen. Voor de roerende collectie is in een beheersplan tot 2008 vastgelegd welke werkzaamheden moeten worden verricht; de schepen kennen een afzonderlijk plan waarin ook rekening is gehouden met onvoorziene gebreken. In het oog springend is het geplande groot onderhoud aan de blazer TXII, waardoor het schip een seizoen uit de vaart moet worden genomen. Omdat het onderhoud een forse investering vergt, die niet uit de gewone begroting is te financieren, wil het museum extra sponsorgeld voor de blazer binnenhalen. Mocht dat niet lukken, dan ziet het museum zich genoodzaakt de blazer voorgoed uit de vaart te nemen. Voor de onroerende collectie is bewust geen meerjaren beheersplan opgezet. Uitgangspunt voor onderhoudswerk vormen de periodieke inspecties. De meest ingrijpende activiteiten in het buitenmuseum gedurende de beleidsperiode zullen de vervanging van het verwarmingssysteem en die van het palenscherf in de Marker haven zijn. De filmzaal wordt omgebouwd tot een multifunctioneel museumtheater.

Extra geld

Behalve de activiteiten in de reguliere begroting die de koers van het museum moeten continueren, heeft het museum nog enkele aanvullende prioriteiten voorgelegd in de beleidsnotitie die passen binnen het beleid van de staatssecretaris van Cultuur. Zo wordt de bouw van het nieuwe entreegebouw opgevoerd, terwijl dat er al staat. "Daar konden we niet mee wachten," verklaart Weeda. "Een deel van de kosten wordt gedekt door de parkeergelden en voor de rest kloppen we aan

bij het ministerie. De Raad voor de Cultuur heeft aangegeven dit een belangrijk project te vinden. Bovendien gaat het om huisvesting; in het verleden is afgesproken dat huisvesting voor rekening van het rijk is."

Verder vraagt het museum extra geld om meer scholen met veel allochtone kinderen naar Enkhuizen te trekken, om een presentatie op de Floriade in 2002 te verzorgen (zie ook pagina 5), om digitale tentoonstellingen op internet te ontwikkelen, om een brandmeldinstallatie in het buitenmuseum te realiseren en om de beveiliging van het buitenmuseum aan de zeezijde te verbeteren.

Sluiting binnenmuseum

Een kwestie waarvoor ook aandacht wordt gevraagd is de eventuele sluiting van het binnenmuseum in het winterseizoen in verband met de hoge kosten, terwijl er maar weinig bezoekers komen. "We willen een modus vinden om het geld zo goed mogelijk te besteden. Dat is uiteindelijk een cultuurpolitieke afweging," vindt Arnout Weeda. Zolang het museum financieel afhankelijk is van het rijk, moet het terdege rekening houden met de mening van de staatssecretaris, is hij van mening. Weeda schetst twee mogelijke antwoorden. "Men zegt: er is zoveel geld ingestoken door het rijk, daarom moet het voor iedereen het hele jaar door toegankelijk blijven. Of: we kunnen het geld dat we in de winter besparen beter in het zomerprogramma steken. Echter, het beeld naar buiten wordt dan minder consistent. We zijn dan niet meer het hele jaar open. Bovendien krijgt het museum er nieuwe kosten bij als het een deel van het jaar gesloten is. Het is minder eenvoudig dan het lijkt. De komende twee winters blijft het binnenmuseum in elk geval nog open. Na de komende winter wordt een definitief besluit genomen, waarbij ook een beperkte openstelling tot de mogelijkheden behoort."

Mieke Scharloo